

รูปแบบการใช้จ่ายเงินที่มีผลต่อความเพียงพอของรายได้ของผู้สูงอายุจังหวัดอ่างทอง

พงษ์ศักดิ์ สกุลทักษิณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

รูปแบบการใช้จ่ายเงินที่มีผลต่อความเพียงพอของรายได้ของผู้สูงอายุจังหวัดอ่างทอง
(PATTERNS OF EXPENDITURE EFFECTING INCOME ADEQUACY OF THE ELDERLY AT
ANGTHONG PROVINCE, THAILAND.)

พงษ์ศักดิ์ สกฤตภักย์ณ 4836677 PRPR/M

ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วาทีณี บุญชะลิกย์, Ph.D., โยธิน แสงวงดี, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ครัวเรือน และภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ 2) ค้นหาความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ครัวเรือนและภาวะสุขภาพกับรูปแบบการใช้จ่ายเงินของผู้สูงอายุ 3) พิสูจน์ถึงรูปแบบการใช้จ่ายเงินที่มีผลต่อความเพียงพอของรายได้ของผู้สูงอายุ และ 4) ค้นหาความแตกต่างระหว่างความเพียงพอของรายได้กับความสุขของผู้สูงอายุ โดยสำรวจตัวอย่างจากประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในจังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม 3 ขั้นตอน (Three Stage Sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 438 คน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดมีรายได้ ในจำนวนนี้ร้อยละ 43 มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและมีเงินเหลือเก็บ ผู้สูงอายุมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 3,690 บาท และเมื่อแยกเป็นหมวดค่าใช้จ่ายด้วยการประยุกต์ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของ Maslow โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด 10 รูปแบบการใช้จ่ายเงิน พบว่าหมวดตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย มีรูปแบบการใช้จ่ายเงินเพื่ออุปโภคบริโภคและสาธารณูปโภคมากที่สุด หมวดตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคม มีรูปแบบการใช้จ่ายเงินเชิงเศรษฐกิจมากที่สุด และหมวดตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์และจิตใจ มีรูปแบบการใช้จ่ายเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาและสาธารณกุศลมากที่สุด จากการศึกษาได้ข้อค้นพบว่า คุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ครัวเรือน และภาวะสุขภาพที่แตกต่างกันมีรูปแบบการใช้จ่ายเงินที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การพิสูจน์รูปแบบการใช้จ่ายเงินที่มีผลต่อความเพียงพอของรายได้ของผู้สูงอายุด้วย Multinomial Logistic Regression พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรูปแบบการใช้จ่ายเงินเพื่อการอุปโภคบริโภคและสาธารณูปโภคมีโอกาสรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มี ซึ่งเป็นการใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตไม่ใช่การใช้จ่ายเพื่อปรนเปรอตน จึงขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า รูปแบบการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสารเสพติด การพนัน การเลี้ยงโชค และใช้จ่ายไปกับบุตรหลานและเครือญาติน่าจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีโอกาสรายได้ไม่เพียงพอ ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของแนวคิดเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคมีค่าใช้จ่ายมากที่สุด และผู้สูงอายุคิดว่าเป็นภาระมากที่สุด ในขณะที่การซื้อสารเสพติด การพนัน และการเลี้ยงโชค ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อปรนเปรอตนและเป็นความต้องการที่ไม่จำกัด(ตัณหา) มีค่าใช้จ่ายไม่มากนัก เนื่องจากผู้สูงอายุอยู่ในวัยที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มากเท่ากับวัยอื่น เพราะความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย และขัดต่อความคาดหวังจากสังคม และจากการวิเคราะห์ต่อเนื่องถึงความสุข พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและมีเงินเหลือเก็บมีความสุขมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่า ความเพียงพอของรายได้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข ดังนั้นประชากรก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจ และประชากรที่กำลังอยู่ในวัยสูงอายุควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเงินให้มีประสิทธิภาพเพื่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุขต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบการใช้จ่ายเงิน/ ความเพียงพอของรายได้/ ผู้สูงอายุ/ จังหวัดอ่างทอง

PATTERNS OF EXPENDITURE EFFECTING INCOME ADEQUACY OF THE ELDERLY AT ANGTHONG PROVINCE, THAILAND.

PHONGSAK SAKHUNTHAKSIN, 4836677 PRPR/M

M.A. (POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)

THESIS ADVISORS : WATHINEE BOONCHALAKSI, PH.D., YOTHIN SAWANGDEE, PH.D.

Abstract

The study was quantitative research. There were four main objectives 1) to investigate demographic, economic, social, household and health condition characteristics of the elderly; 2) to explore the difference between these mentioned characteristics and the elderly's patterns of expenditure; 3) to prove patterns of expenditure effecting income adequacy of the elderly and; 4) to search for the difference between an adequacy of income and the elderly's happiness. A three-stage sampling technique was used, which covered 486 samples aged 60 and over, and a structured interview was employed.

The results of the study revealed that most of the elderly earned an income. 43 percent of them earned a sufficient income for their expenses and savings. Approximately, the elderly used 3,690 baht per month for expenses. According to Maslow's hierarchy needs, expenditures were classified into three categories in which ten patterns of expenditures exist. The results demonstrated that expenditures for physical needs were mostly aimed at consumer goods and utilities. Expenditures for economic and social needs were mainly used for economic purposes, while expenditures for emotional and mental needs were mostly focused on religious preservation and public charities.

The study also found that differences in demographic, economic, social, households and health condition characteristics of the elderly contribute a statistical significance for different patterns of expenditure. The findings from Multinomial Logistic Regression analysis, to prove expenditure patterns effecting adequacy of income, showed that the elderly whose major expenses were for goods and utilities were more likely to experience an income insufficiency than those who did not spend. This finding contrasted with the Buddhist economy-based hypothesis that the elderly's insufficient income would derive from their expenses on addictive substances, gambling, risk-taking and for children and relatives. The reason was that old people with an income insufficiency used most of their money for consumer goods, which were also viewed by them as the heaviest burden. Compared to expenditures for self-pampering and unlimited needs, such as addictives, gambling and risk-taking, these were minimally spent on by them due to their aging conditions and physical deterioration as well as social expectation that provided them with less chances than other age groups to exposure to these kinds of expenditure.

It was statistically significant that the elderly with savings and a sufficient income were found to be happier than those with an insufficient income. The sufficiency of income was, therefore, a factor in happiness. Thus, life planning, particularly economic planning prior to entering old age is necessary for all people. It is also important to elderly people to realize efficient financial management for their happy life in the future.

KEY WORDS : PATTERNS OF EXPENDITURE/ EFFECTING INCOME ADEQUACY/ THE ELDERLY/ ANGTHONG PROVINCE

178 pp